

Seat Number

--	--	--	--	--	--	--

PSY - 111
Personality Perspectives
(11171)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 and 2 are compulsory.
5. Write **any two** question from question No. 3 to 5.

1. Write short notes on **any four** for the following. **20**
 - i) Nature of emotion.
 - ii) Eysenck's trait theory
 - iii) Inheritance in personality.
 - iv) Ego development.
 - v) Types of anxiety.
 - vi) Projection and day dreaming.
2. Answer in brief **any two** of the following. **20**
 - i) Problem in behaviour and change.
 - ii) State the relation between physique and personality.
 - iii) Explain the stages of psychosexual development.
3. Discuss on theory of psychosocial development in neo-psychoanalytical perspective. **20**
4. Describe the various types of motivation. **20**
5. What is the impact on personality of Need and Motives? Explain it. **20**

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PSY - 121

Personality Theories (12171)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 and 2 are compulsory.
5. Attempt any two questions from question no. 3 to 5.
6. All questions carry equal marks.

1. Write short notes on any four of the following. 20
 - a) Goldberg's theory.
 - b) Stages of sleep.
 - c) Observational learning.
 - d) Theories of Anxiety.
 - e) Schechter Singer's theory of emotion.
 - f) Murray's theory.
2. Answer in brief any two of the following. 20
 - a) Explain Social cognitive learning theories.
 - b) Describe the anxiety and performance.
 - c) Explain the mechanism of hunger.
3. Explain the Cattell's theory of personality. 20
4. State the role of hormonal factors in emotion. 20
5. Explain psychoanalytical theories. 20

मराठी रूपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 आणि 2 आवश्यक आहेत.
6. प्रश्न क्र. 3 ते 5 पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपकी कोणत्याही चारांवर टिपा लिहा. 20
 - अ) गोल्डबर्गचा सिध्दांत. ब) निद्रेच्या अवस्था.
 - क) निरीक्षणात्मक अध्ययन. ड) चिंतेचे सिध्दांत.
 - इ) सॅचेट सिंगरचा भावनेचा सिध्दांत. फ) मरेचा सिध्दांत.
2. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोक्यात उत्तरे लिहा. 20
 - अ) सामाजिक बोधन अध्ययन सिध्दांत स्पष्ट करा.
 - ब) चिंता आणि निर्वर्तन यांचे वर्णन करा.
 - क) भुकेच्या तंत्राचे स्पष्टीकरण करा.
3. कॅटेलचा व्यक्तिमत्व सिध्दांत स्पष्ट करा. 20
4. भावनेमधील संप्रेरक घटकांची भूमिका विशद करा. 20
5. मनोविश्लेषणात्मक सिध्दांत स्पष्ट करा. 20

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PSY - 231
Advanced Social Psychology
(13171)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 and 2 are compulsory.
5. Attempt any two questions from question No. 3 to 5.
6. All questions carry equal marks.

1. Write short notes on any four of the following. 20
 - i) Accuracy of impression formation.
 - ii) Methods of data collection.
 - iii) Components of attitude.
 - iv) Present status of social psychology.
 - v) Attribution process.
 - vi) Prejudice why persists.
2. Answer in brief any two of the following. 20
 - a) Explain the nature of social cognition state its importance.
 - b) Discrimination prejudice in action. Discuss.
 - c) Explain problems of social psychology.
3. State and explain with examples verbal – nonverbal and formal – informal communication. 20
4. Explain methods of attitude measurement. 20
5. What is person – perception ? State its methods. 20

मराठी रूपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्रमांक 1 व 2 अनिवार्य आहेत.
6. प्रश्न क्रमांक 3 ते 5 मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर संक्षिप्त टिपणे लिहा. 20
 - 1) संस्करण निर्मितीची अचूकता.
 - 2) प्रदत्त संकलन पध्दती.
 - 3) अभिवृत्तीचे घटक.
 - 4) सामाजिक मानसशास्त्राची सद्यः स्थिती.
 - 5) गुणविशेष प्रक्रिया.
 - 6) पूर्वग्रह का टिकतात ?
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 20
 - अ) सामाजिक बोधाचे स्वरूप व महत्व विशद करा.
 - ब) भेदभाव - एक पूर्वग्रह कृती - चर्चा करा.
 - क) सामाजिक मानसशास्त्राच्या समस्या स्पष्ट करा.
3. शाब्दिक - अशाब्दिक आणि औपचारिक - अनौपचारिक संप्रेषणाचे स्वरूप सोदाहरण स्पष्ट करा. 20
4. अभिवृत्ती मापनाच्या विविध पध्दती सांगा. 20
5. व्यक्ति - संवेदन म्हणजे काय ? त्याच्या मापन पध्दती सांगा. 20

Seat Number

--	--	--	--	--	--

SOC - 241

Sociology of Development (14281)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question no 1 and 2 are compulsory.
5. Attempt **any two** questions from question no 3 to 5.
6. All question carry equal marks.

1. Write short notes on **any four** of the following, 20
 - a). Concept of Modernization.
 - b). Ethnic pluralism.
 - c). Nature of new classes.
 - d). National rural health mission.
 - e). Industrialization.
 - f). Meaning of Liberalization.
2. Answer in brief **any two** of the following. 20
 - a) Explain in brief the concept of development.
 - b) Bring out the impact of modernization on caste.
 - c) Explain the nature of Public Distribution system.
3. "Tradition and modernity co-exist in India" Discuss. 20
4. Analyse the role of elites and bureaucracy as a agents of development. 20
5. Discuss the impact of privatization on education. 20

मराठी रूपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 आणि 2 अनिवार्य आहेत.
6. प्रश्न क्र. 3 ते 5 पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा. 20
 - अ) आधुनिकीकरणाची संकल्पना.
 - ब) वंशिक बहुजिन्सीवाद.
 - क) नव - वर्गाचे स्वरूप.
 - ड) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान.
 - इ) औद्योगिकीकरण.
 - फ) उदारीकरणाचा अर्थ.
2. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 20
 - अ) "विकास" ही संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
 - ब) आधुनिकीकरणाचा जातीवर पडलेला प्रभाव स्पष्ट करा.
 - क) सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
3. "भारतात परंपरा आणि आधुनिकता एकत्र नांदतात" चर्चा करा. 20
4. विकासाला चालना देणारे घटक म्हणून अभिजन व नोकरशाहीच्या भूमिकेचे विश्लेषण करा. 20
5. शिक्षणावरील खाजगीकरणाच्या परिणामाची चर्चा करा. 20

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PSY 112
Cognitive Psychological Process (11172)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question no 1 and 2 are compulsory.
5. Write any two question from question no 3 to 5.
6. All question carry equal marks.

1. Write short note on any four of the following. 20
 - 1) Inhibition effect.
 - 2) Artificial intelligence.
 - 3) Selective Attention.
 - 4) Bottom up process.
 - 5) Concept and categories.
 - 6) Introspection Method.
2. Write any two of the following. 20
 - 1) Explain the origin of cognitive psychology.
 - 2) Explain the level of processing approach.
 - 3) Define memory? Explain the Tulving model of memory.
3. Difference between classical view and prototype view. 20
4. Discuss the pattern recognition and Neuro-Psychological research. 20
5. Define attention? Explain the Theories of attention 20

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 आणि 2 आवश्यक आहे.
6. प्रश्न क्र. 3 ते 5 पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारावर टिपा लिहा. 20
 - 1) निरोधन परिणाम.
 - 2) कृत्रिम बुद्धीमत्ता.
 - 3) निवडक अवधान.
 - 4) ऊर्ध्वगामी प्रक्रिया.
 - 5) संकल्पना व वर्गीकरण.
 - 6) आंतरनिरीक्षण पध्दती.
2. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 20
 - 1) बोधनिक मानसशास्त्राचे मूलाधार / उत्पत्तिस्थानाचे स्पष्टीकरण करा.
 - 2) संस्करण पातळी सिध्दांताचे वर्णन करा.
 - 3) स्मृती म्हणजे काय? दुर्लविंग स्मृती प्रारुपांचे स्पष्टीकरण करा.
3. अभिजात दृष्टीकोन व आदिरुप दृष्टीकोन यातील भेद स्पष्ट करा. 20
4. संघात प्रत्याभिज्ञान व मज्जामानसशास्त्रीय संशोधनाविषयी सविस्तर चर्चा करा. 20
5. अवधान म्हणजे काय? अवधान सिध्दांताचे सविस्तर वर्णन करा. 20

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PSY 122
Cognitive Psychology and Learning (12172)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question no. 1 and 2 are compulsory.
5. Attempt **any two** questions from question no. 3 to 5.
6. All questions carry equal marks.

1. Write short notes on **any four** of the following. 20
 - a) Means-End hypothesis.
 - b) Heuristics.
 - c) Nature of problem solving.
 - d) Radical behaviourism.
 - e) Tot phenomenon.
 - f) Creative abilities.
2. Answer in brief **any two** of the following. 20
 - a) State the nature of creative thinking.
 - b) Explain problem state theory.
 - c) Explain Hull's logical behaviour.
3. Discuss classroom problem solving. 20
4. Explain processing view of memory. 20
5. Explain Pavlovian classical conditioning. 20

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 आणि 2 अनिवार्य आहे.
6. प्रश्न क्र. 3 ते 5 पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर संक्षिप्त टिपणे लिहा. 20

अ) साध्य - साधन उपपत्ती.	ब) नवगामी तंत्र.
क) समस्या समाधानाचे स्वरूप.	ड) कष्टर वर्तनवाद.
इ) अगदी ओठावर घटना.	फ) सृजनशील क्षमता.
2. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 20
 - अ) सृजनात्मक विचाराने स्वरूप स्पष्ट करा.
 - ब) समस्या अवकाश सिध्दांत विशद करा.
 - क) हल यांचा तर्काधिष्ठित वर्तनवाद विशद करा.
3. शिक्षण वर्गातील समस्या समाधानावर चर्चा करा. 20
4. स्मृती विषयक प्रकिया दृष्टीकोन स्पष्ट करा. 20
5. पॅव्हलाव्ह यांचे अभिजात अभिसंधान स्पष्ट करा. 20

Seat Number

--	--	--	--	--	--

OPTIONAL PAPER (ANY ONE) - PSY 232
(A) Psychology of Mental Disorders (13172) /
(C) Counseling Process (13174)

P. Pages : 4

(A) *Psychology of Mental Disorders (13172)*

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 and 2 are compulsory.
5. Attempt **any two** questions from question no. 3 to 5.
6. All questions carry equal marks.

1. Write short note **any four**. 20
 - i) Alcohol intoxication and withdrawal.
 - ii) Suicide.
 - iii) acute stress disorder
 - iv) Dysthymic disorder
 - v) Conversion disorder
 - vi) Research methods in psychopathology.
2. Answer in brief **any two**. 20
 - a) Explain clinical picture of generalized anxiety disorder.
 - b) Write in detail major depressive disorder.
 - c) What is psychogenic fugue ? Describe clinical feature.
3. Trace the history of the classification system up to the current DSM – IV compare the DSM IV with ICD – 10. 20
4. DSM – IV gives importance to Axis – II in understanding the psychopathology of psychiatric illness. Explain this statement with reference to various types of personality disorder. 20
5. What is stress ? Describe coping strategies and prevention of stress disorder. 20

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 आणि 2 आवश्यक आहे.
6. प्रश्न क्र. 3 ते 5 पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. टिपा द्या कोणत्याही चार.

1) मदय सेवन आणि अपवेशन	2) आत्महत्या	20
3) तात्काळ ताण विकृती	4) हताशपणा विकृती	
5) रुपांतरण विकृती	6) मनोविकृतीशास्त्रातील संशोधन पध्दती	

2. थोडक्यात उत्तरे द्या कोणतेही दोन.

- 1) सामान्य चिंता विकृतीचे चिकित्सक चित्र स्पष्ट करा.
- 2) तीव्र विषाद विकृती सविस्तर लिहा.
- 3) वियोजनात्मक मनोजन्य स्मृती खंड म्हणजे काय ? चिकित्सात्मक वैशिष्ट्ये लिहा.

3. सध्याच्या डी एस.एम चार पर्यंतचा वर्गीकरण पध्दतीचा इतिहास नमुद करा. आणि डी एस एम - 4 ह्या वर्गीकरणाची आय सी. डी. दहाशी तुलना करा.

4. मानसीक आजाराची विकृत मनस्कता समजून घेताना डी - एस - एम - 4 हे अक्ष दोन साठी महत्त्व देते वरील विधान विविध व्यक्तिमत्व विकृतीच्या प्रकाराच्या आधारे स्पष्ट करा.

5. ताण म्हणजे काय ? ताण नियोजनाची धोरणे आणि प्रतिबंधात्मक उपाय स्पष्ट करा.

**(C) Counseling Process
(13174)**

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 and 2 are compulsory.
5. Attempt any two questions from question no. 3 to 5.
6. All questions carry equal marks.

1. Write short notes on any four of the following. 20
 - i) Goals of behavioural assessment.
 - ii) Listening skills.
 - iii) Role – playing.
 - iv) Contemporary trends and issues in counselling.
 - v) TAT.
 - vi) HSPQ.
2. Answer in brief any two of the following. 20
 - i) Explain the characteristics of effective counsellors.
 - ii) What is counselling ? Explain the goals of counseling.
 - iii) Explain the methods of behavioural assessment.
3. Discuss in detail counsellor actions that impede communication. 20
4. Explain personality assessment in detail. Discuss any one personality test. 20
5. Explain the termination, goal setting, design and implementation of action plans. 20

मराठी रूपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 आणि 2 आवश्यक आहे.
6. प्रश्न क्र. 3 ते 5 पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर टिपा लिहा. 20
 - 1) वर्तन मापनातील ध्येय स्पष्ट करा.
 - 2) समुपदेशनातील श्रवण - कौशल्य.
 - 3) भूमिका वठविणे.
 - 4) समुपदेशनातील अलीकडील काळातील कल व मूल्ये.
 - 5) कथावस्तू असंवेदन चाचणी.
 - 6) एच. एस. पी. क्यु.
2. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 20
 - 1) परिणामकारक समुपदेशकांची गुणवैशिष्ट्ये सविस्तर वर्णन करा.
 - 2) समुपदेशन म्हणजे काय ? समुपदेशनातील ध्येय सविस्तर वर्णन करा.
 - 3) वर्तन मापनाच्या पध्दती स्पष्ट करा.
3. समुपदेशनात संप्रेषण प्रक्रियेस अडथळ आल्यास समुपदेशकाची प्रतिक्रिया उदाहरणासह स्पष्ट करा. 20
4. व्यक्तिमत्व मापनाचे सविस्तर वर्णन करा. कोणत्याही एका व्यक्तिमत्व चाचणीवर चर्चा करा. 20
5. समुपदेशन प्रक्रियेतील समाप्ती, ध्येय निश्चिती, आखणी आणि कृती योजनेच्या अंमलबजावणीचे वर्णन करा. 20

Seat Number

--	--	--	--	--	--

OPTIONAL PAPER (ANY ONE) : PSY 242

(A) Psycho Pathology (14172) /

(C) Counseling & Psychological Assessment (14174)

P. Pages : 4

(A) Psycho Pathology (14172)

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 and 2 are compulsory.
5. Write **any two** questions from Question no. 3 to 5.

1. Write short notes on **any four** of the following. **20**
 - i) Behavioural therapy in O.C.D.
 - ii) Alcohol abuse.
 - iii) Clinical features of personality disorder.
 - iv) Bipolar disorder.
 - v) Social anxiety.
 - vi) Stress disorder.
2. Answer **any two** of the following. **20**
 - i) Explain in brief anxiety disorders.
 - ii) Dissociate disorder and intervention strategies explain.
 - iii) Describe psychoanalytic view of mental disorder.
3. Explain physiological and psychological theories of mood disorder. **20**
4. Describe nature of diagnosis and assessment of mental disorder. **20**
5. What is suicide ? Explain the interventional strategies on suicide. **20**

मराठी रुपांतर

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सीलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 व 2 सोडविणे अनिवार्य आहे.
6. प्रश्न क्र. 3 ते 5 मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर संक्षिप्त टिपणे लिहा. 20
 - 1) कल्पना - क्रिया अनिवार्यता विकृती विषयी वर्तनोपचार पध्दती.
 - 2) मद्यजन्य शोषण.
 - 3) व्यक्तित्व विकृतीची चिकित्सक वैशिष्ट्ये.
 - 4) व्दिशाखीय विकृति.
 - 5) सामाजिक चिंता.
 - 6) ताणजन्य विकृति.
2. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची संक्षिप्त उत्तरे लिहा. 20
 - 1) विविध चिंता विकृतींचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.
 - 2) वियोजनात्मक विकृति व त्या विषयीचे आंतरनिरसन स्पष्ट करा.
 - 3) मनोविकृति विषयक मनोविश्लेषणात्मक दृष्टिकोन विशद करा.
3. भावस्थितीजन्य विकृति विषयीच्या शारीरिक व मानसिक सिध्दांतांची चर्चा करा. 20
4. मनोविकृतिचे स्वरूप, चिकित्सा व गुणमापन यांचे वर्णन करा. 20
5. आत्महत्या म्हणजे काय ? आत्महत्या बाबतच्या आंतरनिरसन तंत्राचे स्पष्टीकरण करा. 20

(C) Counseling & Psychological Assessment
(14174)

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 and 2 are compulsory.
5. Write any two questions from question no. 3 to 5.

1. Write short notes on any four of the following. 20
 - i) Hypnotherapy
 - ii) Yoga
 - iii) ADHD
 - iv) SPM
 - v) SAT
 - vi) Draw a person test.
2. Answer in brief of any two of the following. 20
 - i) Explain play therapy and its applications.
 - ii) Describe Wechsler Intelligence scale for children.
 - iii) Explain systematic desensitization and flooding technique with example.
3. Discuss rational emotive behaviour therapy in detail. 20
4. Explain transactional analysis and its application. 20
5. What is aptitude ? Explain any one aptitude test. 20

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्रमांक 1 आणि 2 अनिवार्य आहेत.
6. प्रश्न क्रमांक 3 ते 5 मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर टिपा लिहा. 20
 - 1) संमोहन उपचार पद्धती 2) योगा
 - 3) अवधान त्रुटिता अतिक्रियाशीलता विकृती 4) एस. पी. एम.
 - 5) एस. ए. टी. 6) व्यक्ति चित्र चाचणी.
2. खालीलपैकी दोनची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 20
 - 1) खेळ उपचार पद्धती आणि त्याचे उपयोजन याचे विश्लेषण करा.
 - 2) वेश्लर बुद्धिमत्ता चाचणीचे वर्णन करा.
 - 3) पद्धतशीर अनदेशनशीलता आणि फ्लडिंग तंत्र उदाहरण देऊन स्पष्ट करा.
3. तर्कसंगत भावनिक वर्तन उपचार पद्धती विस्तृतपणे स्पष्ट करा. 20
4. आंतरक्रिया विश्लेषण आणि त्याचे उपयोजन स्पष्ट करा. 20
5. अभिक्षमता म्हणजे काय ? कोणतीही एक अभिक्षमता चाचणी स्पष्ट करा. 20

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PSY 113

Psychological Testing (11173)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question no 1 and 2 are compulsory.
5. All questions carry equal marks.
6. Write any two question from question no 3 to 5.

1. Write short note on any four of the following. 20
 - 1) Validity.
 - 2) Use of psychological Test.
 - 3) Group test.
 - 4) Situational test.
 - 5) Value test.
 - 6) Nature of psychological test.
2. Answer any two of the following. 20
 - i) Explain the types of psychological test.
 - ii) Explain the Binnet contribution of intelligence.
 - iii) Define Intelligence? Discuss the spireman theory of intelligence.
3. What is interest test? Explain the various types of interest test Measurement? 20
4. Discuss the educational and occupational test? 20
5. Discuss the types of reliability. 20

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्र. 1 व 2 सोडविणे अनिवार्य आहे.
6. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहे.
7. प्रश्न क्र. 3 ते 5 मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर टिपा लिहा. 20
 - 1) यथार्थता.
 - 2) मानसशास्त्रीय चाचण्यांचा उपयोग.
 - 3) समुह चाचणी
 - 4) परिस्थितीजन्य चाचणी.
 - 5) मुल्य चचाणी.
 - 6) मानसशास्त्रीय चाचण्यांचे स्वरूप.
2. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 20
 - 1) मानसशास्त्रीय चाचण्यांचे प्रकार सविस्तर वर्णन करा
 - 2) बिनेचे बुद्धीमत्ता चाचणीतील योगदान विशद करा.
 - 3) बुद्धीमत्ता म्हणजे काय? स्पिरमनच्या बुद्धीमत्ता सिध्दाताची चर्चा करा.
3. आवड म्हणजे काय? आवड मापनाच्या विविध प्रकाराचे सविस्तर वर्णन करा. 20
4. शैक्षणिक व व्यावसायिक चाचण्याची सविस्तर चर्चा करा. 20
5. विश्वसनीयतेच्या प्रकाराची सविस्तर चर्चा करा. 20

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PSY 123**Advanced Psychological Statistical in Research (12173)****P. Pages : 4****Time : Three Hours****Max. Marks : 80****Instructions to Candidates :**

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question no 1 and 2 are compulsory.
5. Attempt any two questions from question no 3 to 5.
6. All questions carry equal marks.

1. Write short notes on any four of the following 20
 - 1) Nature of probability.
 - 2) Positive correlation.
 - 3) Levels of significance.
 - 4) Null hypothesis.
 - 5) Sign test.
 - 6) Analysis of variance.
2. Answer in brief any two of the following. 20
 - a) Explain the characteristics of normal distribution curve.
 - b) What is correlation? Explain curvilinear correlation.

c) Compute chi square from the following data.

Yes	No	Indifference
23	27	25
25	25	25

3. Explain the nature and method of covariance. 20

4. Compute ANOVA for the following data. 20

Group I	Group II	Group III
3	4	5
5	5	6
3	3	5
1	4	2
7	9	7

5. Compute 't' from the following data. 20

	Men	Women
N	70	70
M	23.15	30.50
S.D.	2.58	3.20

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्.बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्रमांक 1 व 2 आनिवार्य आहेत.
6. प्रश्न क्रमांक 3 ते 5 मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना सामान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर संक्षिप्त टिपणे लिहा.

20

- 1) संभाव्यतेचे स्वरूप
- 2) धन सहसंबंध
- 3) सार्थकता पातळ्या
- 4) शून्य परिकल्पना
- 5) चिन्ह चाचणी
- 6) विचरणाशिलता विश्लेषण

2. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची थोडक्यात उत्तरे द्या.

20

- अ) प्रसंभव वक्राची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) सहसंबंध म्हणजे काय ? वक्ररेषीय सहसंबंध विशद करा.
- क) खालील प्रदत्तावरून 'काय स्केअर' काढा.

होय	नाही	अनिश्चित
23	27	25
25	25	25

3. प्रचरणाचे स्वरुप आणि पध्दती सांगा. 20
4. खालील प्रदत्तावरुन ANOVA काढा. 20

समुह I	समुह II	समुह III
3	4	5
5	5	6
3	3	5
1	4	2
7	9	7

5. खालील प्रदत्तावरुन 'टी' प्राप्तांक काढा. 20

	पुरुष	स्त्रीया
एकूण	70	70
मध्यमान	23.15	30.50
प्र. विचलन	2.58	3.20

Seat Number

--	--	--	--	--	--

OPTIONAL PAPER (ANY ONE) : PSY 233
(A) Psycho-Diagnostics Theory (13176) /
(C) Career Counseling (13178)

P. Pages : 4

(A) *Psycho-Diagnostics Theory (13176)*

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Questions No. 1 and 2 are compulsory.
5. Attempt any two questions from questions no. 3 to 5.
6. All questions carry equal marks.

1. Write short notes on any four of the following. 20
 - 1) Jung's complex formation.
 - 2) Horney's basic anxiety.
 - 3) Stress.
 - 4) Images of hearses from Buddhist.
 - 5) Adler's social interest.
 - 6) Psychosexual development.
2. Answer in brief of any two of the following. 20
 - a) State the difference between psychoses and neuroses.
 - b) Explain Adler's view on inferiority complex.
 - c) Describe the place of mental illness in India Cosmology.
3. State Eysenck's three-dimensional theory of personality. 20
4. Explain theoretical model of stress. 20
5. Discuss the phenomenology of the healing process. 20

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्रमांक 1 व 2 अनिवार्य आहेत.
6. प्रश्न क्रमांक 3 ते 5 मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना सामान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांची थोडक्यात टिपणे लिहा. 20
 - 1) युगं यांचा गंड-निर्मिती विषयक दृष्टीकोन.
 - 2) हॉर्न यांचा मुलभूत चिंता विषयक दृष्टीकोन.
 - 3) ताण.
 - 4) बुध्दवादी श्रवण प्रतिमा.
 - 5) अँडलर यांचे सामाजिक आभिरुची विषयक मत.
 - 6) मनोलेँगीक विकास.
2. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची थोडक्यात उत्तरे द्या. 20
 - अ) मनोविक्षिप्ती आणि चेतापदशी विकृती यांच्यातील फरक सांगा.
 - ब) अँडलर यांचा न्यंनुगंड विषयक दृष्टीकोनाचे स्पष्टीकरण करा.
 - क) भारतीय सौंदर्यशास्त्रातील मानसिक आरोग्याचे स्थान सांगा.
3. आयझॅक यांचा व्यक्तिमत्व विषयक त्रिमिती सिद्धांत विशद करा. 20
4. ताणाचे सैध्दांतिक प्रतिरूप स्पष्ट करा. 20
5. उपचार प्रक्रियेच्या मानसघटना शास्त्राविषयी चर्चा करा. 20

(C) Career Counseling (13178)

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Questions No. 1 and 2 are compulsory.
5. Attempt any two questions from questions no. 3 to 5.
6. All questions carry equal marks.

1. Short Notes any four. 20
 - 1) Socially disadvantaged
 - 2) Stages in career counseling
 - 3) Career counselling of learning disability.
 - 4) Present trends in career counseling.
 - 5) Marital counselling
 - 6) Woman abuse
2. Answer in brief any two 20
 - a) Explain the details future direction in career counseling.
 - b) Discuss psychosocial perspective elderly people.
 - c) Explain the process of Human development in career counselling.
3. Discuss the details in Super's Development Self Concept Approach. 20
4. Describe in details types and issues of emotionally disturbed children and adolescences. 20
5. Discuss the details in career counseling at higher education level. 20

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्रमांक 1 व 2 आनिवार्य आहेत.
6. प्रश्न क्रमांक 3 ते 5 मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना सामान गुण आहेत.

1. टिपा द्या कोणत्याही चार. 20
 - 1) सामाजिक वंचितता
 - 2) व्यवसाय समुपदेशनातील टप्पे.
 - 3) अध्ययन अक्षम (विकलांग) साठी व्यवसाय समुपदेशन.
 - 4) व्यवसायीक समुपदेशनाची सद्यस्थिती.
 - 5) वैवाहिक समुपदेशन.
 - 6) स्त्री शोषण (छळ)
2. थोडक्यात उत्तरे द्या कोणतेही दोन. 20
 - अ) व्यवसायीक समुपदेशनातील भविष्यातील दिशा सविस्तर स्पष्ट करा.
 - ब) वृद्धलोकांच्या मनोसामाजिक दृष्टीकांनाची चर्चा करा.
 - क) व्यवसाय समुपदेशनातील मानवी विकास प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.
3. सूपर यांची स्व. संकल्पना विकासात्मक दृष्टीकोनाची सविस्तर चर्चा करा. 20
4. भावनिक दृष्ट्या वंचितमुले आणि पौगंडावस्थेतील मुलांच्या समस्यांचे आणि प्रकारांचे सविस्तर वर्णन करा. 20
5. उच्च शैक्षणिक पातळी वरील व्यवसाय समुपदेशनाची चर्चा करा. 20

Seat Number

--	--	--	--	--	--

OPTIONAL PAPER (ANY ONE) : PSY 243
(A) Western & Indian Psychotherapy (14176) /
(C) Personnel Counseling (14178)

P. Pages : 4

(A) *Western & Indian Psychotherapy (14176)*

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 and 2 are compulsory.
5. Write any two questions from question No. 3 to 5.
6. All questions carry equal marks.

1. Write short note on any four of the following. 20
 - 1) Psychodrama.
 - 2) Thought stopping.
 - 3) Existential therapy method.
 - 4) Report writing in psychodiagnosis.
 - 5) Yoga therapy.
 - 6) Counseling application.
2. Answer any two of the following. 20
 - 1) Explain the role of reinforcement in contingency management with example.
 - 2) State the Freudian psychoanalysis.
 - 3) Explain in details on REBT.
3. Explain in detail Neuro - psychological Assessment. 20
4. Discuss in detail on client centered psychotherapy. 20
5. Discuss the Yoga in Modern times & Vipassana. 20

मराठी रूपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
 2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
 3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
 5. प्रश्न क्रमांक 1 व 2 सोडविणे अनिवार्य आहे.
 6. प्रश्न क्रमांक 3 ते 5 मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
 7. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर टिपा लिहा.
 - 1) मनोनाट्य.
 - 2) विचार खंडन.
 - 3) अस्तित्ववादी उपाचार पध्दती.
 - 4) मनोविश्लेषणाचा अहवाल लेखन.
 - 5) योगोपचार.
 - 6) समुपदेशन उपयोजन.
 2. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.
 - 1) अनुषांगिक व्यवस्थापनातील प्रबलनाची भूमिका विषद करा.
 - 2) डॉ. फ्रॉइड यांचे मनोविश्लेषण विषयक सिध्दांताची माहिती लिहा.
 - 3) तर्कसंगत उपचार पध्दतीचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा.
 3. चेता मानसशास्त्रीय मुल्यमापनाचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा.
 4. रूग्णकेंद्रित मनोचिकीत्सेची चर्चा करा.
 5. योग उपचार व विपश्यना यांची माहिती देऊन त्यांचा आधुनिक काळाशी संबंध या विषयी चर्चा करा.

(C) Personnel Counseling
(14178)

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question No. 1 and 2 are compulsory.
5. Write any two questions from question No. 3 to 5.

1. Write short notes on any four of the following. 20
 - i) Post test counselling for AIDS patient.
 - ii) Sport anxiety.
 - iii) Occupational stress and Counselling.
 - iv) Vocational rehabilitation of handicapped.
 - v) Self - help group counselling.
 - vi) Steps in crisis Intervention.
2. Answer in brief of any two of the following. 20
 - i) Types of mentally challenged and explain their problem.
 - ii) State the importance of multicultural counselling in group.
 - iii) Explain the types of physically handicapped and their problem.
3. How to handle suicides and Parasuicide? Explain it. 20
4. Explain the audience effect and facilitation on sport person. 20
5. How to develop the soft skills? Discuss on it. 20

मराठी रूपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्रमांक 1 व 2 सोडविणे अनिवार्य आहे.
6. प्रश्न क्रमांक 3 ते 5 मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर टिपा लिहा. 20
 - i) एड्स रुग्णांसाठी चाचणी पश्चात समुपदेशन.
 - ii) क्रिडा चिंता.
 - iii) व्यावसायिक ताण आणि समुपदेशन.
 - iv) अपंगांचे व्यावसायिक पुर्नवसन.
 - v) स्वमदत समूह समुपदेशन.
 - vi) पेच प्रसंगातील अंतरनिरसनाच्या पायऱ्या.
2. खालीलपैकी कोणत्याही दोनची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 20
 - i) प्रतिभा हिन मुलांचे प्रकार सांगून त्यांच्या समस्या विषयी सविस्तर वर्णन करा.
 - ii) समुहातील बहुसंस्कृतीक समुपदेशनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 - iii) शारीरिक अपंगत्वाचे प्रकार आणि त्याच्या समस्या सविस्तर वर्णन करा.
3. आत्महत्या व आत्महत्येचा प्रयत्न करणाऱ्यांना कसे हाताळाल? सविस्तर वर्णन करा. 20
4. निवृत्ती पूर्व आणि निवृत्ती समुपदेशन सविस्तर वर्णन करा. 20
5. जीवनकौशल्य कशी विकसित कराल ? यावर चर्चा करा. 20

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PSY 114

Research Methodology in Psychology (11174)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. Question no 1 and 2 are compulsory.
5. Write any two question from questions no 3 to 5.
6. All question carry equal marks.

1. Write short note on any four of the following. 20
 - 1) Basic concept in research.
 - 2) Investigation.
 - 3) Case study.
 - 4) Non-probability sampling.
 - 5) Path analysis.
 - 6) Survey research.
2. Answer in brief of any two of the following. 20
 - 1) Discuss the various types of Interview.
 - 2) Explain the characteristics of multivariate analysis.
 - 3) Explain the quasi experimental design.
3. Define research ? Explain various types of hypothesis. 20
4. Discuss the post facto filed and Ex-post facto laboratory studies. 20
5. What is sampling? Explain the types of other sampling techniques. 20

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही यांची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न क्रमांक 1 व 2 सोडविणे अनिवार्य आहे.
6. प्रश्न क्रमांक 3 ते 5 मधील कोणताही दोन प्रश्न सोडवा.
7. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर संक्षिप्त टिपणे लिहा. 20
 - 1) संशोधनातील मुलभूत संकल्पना.
 - 2) अन्वेषण
 - 3) व्यक्तीवृत्त.
 - 4) विना संभाव्यता नमुना
 - 5) व्यक्ति विश्लेषण.
 - 6) सर्वेक्षण संशोधन.
2. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची संक्षिप्त उत्तरे लिहा. 20
 - 1) मुलाखतीच्याविविध प्रकारांची चर्चा करा.
 - 2) बहुचल विश्लेषणाची वैशिष्टे स्पष्ट करा.
 - 3) तत्सम प्रायोगिक वैशिष्टे स्पष्ट करा.
3. संशोधनाची व्याख्या करा. अभ्युपगमाचे (गृहितकाचे) विविध प्रकार विशद करा. 20
4. घटनोत्तर क्षेत्रिय व घटनोत्तर प्रयोगशालेय अभ्यासाची सविस्तर चर्चा करा. 20
5. नमुना म्हणजे काय? नमुना निवडतंत्राचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. 20

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PSY 111

Classical Theories of Personality (111710)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All question carry equal marks.

1. Answer any four of the following. 12
 - i) Explain unconscious motivation.
 - ii) Explain the infantile amnesia.
 - iii) What is social identify.
 - iv) Explain collective unconscious of Jung's approach.
 - v) What is sexual identify.
 - vi) Explain the human sexuality.
 - vii) Explain basic concept in classical conditioning.
 - viii) Write the type of instrumental conditioning.
2. Discuss the Erik Erikson's identify crisis approach ? 12
OR
Explain direct genetic effects on personality.
3. Explain in details of Behaviourism approach. 12
OR
Discuss Carl Jung's self hood approach.
4. Explain psychosexual developmental stages. 12
OR
Explain how personality changes and individual differences.
5. Write short notes any two. 12
 - i) Defence mechanism.
 - ii) Hypermnesia.
 - iii) Social Darwinism.
 - iv) Superior races.

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गूण आहेत.

1. थोडक्यात उत्तरे द्या कोणतेही चार. 12
 - 1) अबोध प्रेरणा स्पष्ट करा.
 - 2) बाल्यकालीन स्मृतीग्रंथ.
 - 3) सामाजिक ओळख म्हणजे काय.
 - 4) युगचा सामुहीक अबोध दृष्टीकोन.
 - 5) लैंगिक ओळख म्हणजे काय.
 - 6) समलैंगिकता म्हणजे काय.
 - 7) अभिजात अभिसंधानातील मुलभूत संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 8) साधक अभिसंधानातील प्रकार लिहा.
2. एरिक एरिकन्स यांचा स्व - ओळख संघर्ष दृष्टिकोनाविषयी चर्चा करा. 12
किंवा
व्यक्तिमत्त्वावर अणुवंशाचा होणारा परिणाम सविस्तर लिहा.
3. वर्तनवादावर सविस्तर लिहा. 12
किंवा
कार्ल्युंग यांचा स्व - विषयक दृष्टिकोनाविषयी चर्चा करा.
4. लैंगिक विकासाच्या अवस्था विशद करा. 12
किंवा
व्यक्तिमत्त्वातील बदल आणि वैयक्तिक भिन्नता वर्णन करा.
5. टिपा द्या कोणत्याही दोन. 12
 - 1) संरक्षण यंत्रणा.
 - 2) त्रिस्मृती भ्रंश / लोप.
 - 3) सामाजिक डार्विनिझम.
 - 4) वर्णवर्चस्व वाद.

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PSY 121

Modern Theories of Personality (121710)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.

1. Answer **any four** of the following. 12
 - i) Seeking and creating situation.
 - ii) Accuracy of personality judgement.
 - iii) Self – actualization.
 - iv) Cultural influences on personality judgment.
 - v) Expressive style.
 - vi) Existentialism.
 - vii) Trait relevance.
2. Explain Rotter's locus of control approach. 12
OR
 Explain Bandura's social cognitive learning theory.
3. Explain the big five model. 12
OR
 Explain Gordon Allport's Trait psychology.
4. Explain humanistic aspects of personality. 12
OR
 Describe the modern interaction approach of Walter Mischel.
5. Write short note **any two** of the following. 12
 - i) Personal versus social situation.
 - ii) Explain in brief internal locus of control.
 - iii) Roots of cognitive psychology.
 - iv) Expressive skills.

मराठी रूपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा. 12
 - 1) मिळविण्याची आणि तयारीची परिस्थिती.
 - 2) व्यक्तीमत्व निर्णयाची अचुकता.
 - 3) स्व - वास्तविकरण.
 - 4) व्यक्तीमत्व निर्णयावरील सांस्कृतिक प्रभाव.
 - 5) अभिव्यक्ती शैली.
 - 6) गुणतत्व समर्पकता.
 - 7) अस्तीत्ववाद.
2. रोटरचा नियंत्रण केंद्र दृष्टिकोन स्पष्ट करा. 12
किंवा
 बंडुराची सामाजिक बोधन अध्ययन उपपत्ती स्पष्ट करा.
3. पंच घटक प्रारूप स्पष्ट करा. 12
किंवा
 अल्पोर्टचे गुणतत्व मानसशास्त्र स्पष्ट करा.
4. व्यक्तीमत्वचा मानवतावादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा. 12
किंवा
 वॉल्टर मिसचेकचा आधुनिक आंतरक्रिया दृष्टिकोन विशद करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12
 - 1) व्यक्तीगत विरुद्ध सामाजिक परिस्थिती.
 - 2) अंतर्गत नियंत्रण केंद्र थोडक्यात स्पष्ट करा.
 - 3) बोधनात्मक मानसशास्त्राचा उगम.
 - 4) अभिव्यक्ती कौशल्य.

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PSY 112

**Cognitive Psychology - Basic Process
(111720)**

P. Pages : 4

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. Write answers on any four of the following. 12
 - a) What is selective attention?
 - b) State Meta memory.
 - c) Define filter theory of attention.
 - d) Define cognition.
 - e) What is stroop process?
 - f) What is structuralism?
 - g) What is Algorithm technique?
 - h) Define change blindness.
2. Explain the nature of creative thinking state is influencing factors. 12

OR

Discuss the theories of attention.

3. Describe concept formation strategies. 12

OR

Explain Gestalt Approach of perception process.

4. Define perception. Explain Bottom-up and Top-down process. 12

OR

Explain problem solving techniques.

5. Write short notes on any two of the following. 12

- a) Divided attention.
- b) Feature integration theory.
- c) Fostering creativity.
- d) Tip-of-the tongue phenomenon.

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
6. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शतात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांची उत्तरे लिहा. 12
 - अ) निवडक अवधान म्हणजे काय?
 - ब) अधोबोधन स्मृतीचे स्वरूप कोणते?
 - क) अवधानाच्या गाळणी सिद्धांताची व्याख्या करा.
 - ड) बोधनाची व्याख्या करा.
 - इ) स्ट्रूप प्रक्रिया म्हणजे काय?
 - फ) रचनावाद म्हणजे काय?
 - ग) अलगोल तंत्र काय आहे ?
 - ह) परिवर्तन अंधत्वाची व्याख्या करा.
2. सर्जनशिल विचाराचे स्वरूप करून त्यावर परिणाम करणारे घटक विशद करा. 12

किंवा

अवधानाच्या सिद्धांतांची चर्चा करा.
3. संबोध-निर्मिती तंत्राचे सविस्तर वर्णन करा. 12

किंवा

संवेदन प्रक्रियेतील समष्टीवादी दृष्टीकोन विशद करा.

4. संवेदनाची व्याख्या करा. संवेदनातील उर्ध्वगामी व अधोगामी प्रक्रिया सांगा.

12

किंवा

समस्या परिहाराची तंत्रे स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दाहोवर संक्षिप्त टिपणे लिहा.

12

अ) अवधानाचे विभाजन.

ब) घटक समन्वय सिद्धांत.

क) सर्जनशिलतेचे पोषण.

ड) अगदी - ओठावर घटना.

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PSY 122
Learning and Memory
(121720)

P. Pages : 4

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. Write answers on **any four** of the following. 12
 - a) What is reproductive thinking?
 - b) State interference effect.
 - c) What are concepts?
 - d) State capacity of STM.
 - e) What is decision making?
 - f) State prototype view.
 - g) What is peripheral theory?
 - h) State autobiographical memory.
2. Discuss skinner Radical behaviour. 12

OR

Explain Craik and Lockhart's level of processing approach.

3. Discuss on computer and artificial intelligence. 12

OR

Discuss the phases of decision making.

4. Explain the feature comparison model of memory. 12

OR

Explain Thorndike's instrumental learning.

5. Write short notes on any two of the following. 12

a) Perception and AI.

b) Example model.

c) Associationism.

d) Long term memory.

मराठी रुपांतर

Max. Marks : 60

Time : Three Hours

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
6. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12

अ) पुनर्निवेदनात्मक विचार म्हणजे काय?

ब) व्यत्यय परिणाम सांगा.

क) संकल्पना म्हणजे काय?

ड) अल्पकालीन स्मृतीची मर्यादा सांगा.

इ) निर्णयक्षमता म्हणजे काय?

फ) आदिरूप दृष्टिकोन सांगा.

ग) परिधीय सिध्दांत म्हणजे काय?

ह) आत्मचरित्रात्मक स्मृती सांगा.

2. रिकनरच्या क्रांतीकारी वर्तनावर चर्चा करा. 12

किंवा

क्रेक आणि लॉकर्ट यांचा संस्करण पातळी सिध्दांत स्पष्ट करा.

3. संगणक आणि कृत्रिम बुद्धिमत्ता यावर चर्चा करा. 12

किंवा

निर्णय प्रक्रियेच्या विविध बाबींवर चर्चा करा.

4. स्मृतीचा घटक तुलना सिध्दांत स्पष्ट करा.

12

किंवा

थॉर्नडाईक यांचे साधनात्मक अध्ययन स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

अ) संवेदन आणि कृत्रिम बुद्धिमत्ता.

ब) उदाहरणीय प्रारूप.

क) साहचर्यवाद.

ड) दीर्घकालीन स्मृती.

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PSY 113
Psychological Testing
(111730)

P. Pages : 4

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. Write answers on **any four** of the following. 12
 - a) State the definition of psychological test.
 - b) What is meant by norm?
 - c) Which are the types of reliability?
 - d) What are the uses of aptitude test?
 - e) Define attitude.
 - f) What are the projective techniques?
 - g) What is meant by intelligent test?
 - h) What is validity co-efficient?
2. State the uses of psychological tests. 12

OR

State Co-efficient of reliability & condition and factor affecting reliability co-efficient.

3. Explain Guilford's theory of intelligence. 12

OR

State nature and meaning of test construction.

4. Explain the types of intelligence tests. 12

OR

Explain attitude measurement inventories.

5. Write short notes on any two of the following. 12

- a) Factor analysis.
- b) Interest measurement .
- c) Creativity.
- d) Criteria for good test.

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
6. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
 - a) मानसशास्त्रीय चाचणीची व्याख्या सांगा.
 - b) निकष म्हणजे काय?
 - c) विश्वासाहतेचे प्रकार कोणते?
 - d) अभिक्षमता चाचण्यांचे उपयोग कोणते?
 - e) अभिवृत्तीची व्याख्या सांगा.
 - f) प्रक्षेपण तंत्रे म्हणजे काय?
 - g) बुद्धिमत्ता चाचणी म्हणजे काय?
 - h) यथार्थता गुणक म्हणजे काय?
2. मानसशास्त्रीय चाचण्यांचे उपयोग सांगा. 12

किंवा

विश्वसनीय गुणक व अवस्था आणि विश्वसनीय गुणकावर प्रभाव टाकणारे घटक स्पष्ट करा.
3. गिलफोर्डचा बुद्धिमत्तेचा सिध्दांत स्पष्ट करा. 12

किंवा

चाचणी बांधणीचे स्वरूप व अर्थ स्पष्ट करा.

4. बुद्धिमत्ता चाचण्यांचे प्रकार स्पष्ट करा.

12

किंवा

अभिवृत्ती मापनाच्या विविध मापिका स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- a) घटक विश्लेषण
- b) अभिरुची मापन .
- c) सृजनशीलता
- d) उत्तम चाचणीचे निकष

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PSY 123

Advance Psychological Statistics in Research (121730)

P. Pages : 4

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.
5. Figures to the right indicate full marks.
6. Use of simple calculator is allowed.

1. Answer any four of the following. 12
 - a) Define normal distribution curve.
 - b) What is probability?
 - c) Explain the concept of correlation.
 - d) State the nature of scatter diagram.
 - e) State the concept of regression.
 - f) State uses of 't'.
 - g) State the nature of Parametric test.
 - h) What is meant by ANOVA?
2. Explain types of correlation. 12

OR

State the difference between percentages.

3. Explain the technique of difference between means.

12

OR

Calculate chi square from the following data.

Right	Wrong
20	30
25	25

4. Explain one way ANOVA with example.

12

OR

Calculate t from the following data.

Subject	N	Mean	S.D
History	65	75	6
English	65	70	8

5. Write short notes on any two of the following.

12

- sign test.
- levels of significance.
- Multivariate analysis.
- Null hypothesis.

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
6. उजव्या बाजूकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
7. साधे कॅलकुलेटर वापरू शकता.

1. खालीलपैकी कोणत्याही चारांची उत्तरे लिहा.

12

- अ) प्रसंभव वक्राची व्याख्या करा.
- ब) संभाव्यता म्हणजे काय?
- क) सहसंबंधाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) विकिरण (विस्तरण) आलेखाचे स्वरूप सांगा.
- इ) समाश्रयणाची संकल्पना सांगा.
- फ) 'टी' तंत्राचे उपयोग सांगा.
- ग) प्राचलिक चाचणीचे स्वरूप सांगा.
- ह) प्रचरण विश्लेषण म्हणजे काय?

2. सहसंबंधाचे प्रकार स्पष्ट करा.

12

किंवा

शतमानातील फरकाची लक्षणीयता सांगा.

3. मध्यमानातील फरकाची लक्षणीयता तंत्र स्पष्ट करा.

12

किंवा

खालील प्रदत्तावरून काय वर्ग काढा.

बरोबर	चुक
20	30
25	25

4. एकमार्गी प्रचरण विश्लेषण सोदाहरण स्पष्ट करा.

12

किंवा

खालील प्रदत्तावरून टी प्राप्तांक काढा.

विषय	संख्या	मध्यमान	प्रमाण विचलन
इतिहास	65	75	6
इंग्रजी	65	70	8

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपणे लिहा.

12

- अ) चिन्ह चाचणी.
 ब) लक्षणीयता पातळी.
 क) बहुविध प्रचरण विश्लेषण.
 ड) शून्य परिकल्पना
